

به نام خدا

اظهار نظر کارشناسی درباره:
**«لایحه موافقتنامه معاضدت حقوقی متقابل در امور مدنی و تجاری بین
دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری اسلامی پاکستان»
(اعاده شده از شورای نگهبان (۱))**

محمد آدمی

چکیده

شورای محترم نگهبان مصوبه مجلس شورای اسلامی در خصوص «موافقتنامه معاضدت حقوقی متقابل در امور مدنی و تجاری بین جمهوری اسلامی ایران و جمهوری اسلامی پاکستان» را با استدلال اینکه عدم الزام به رد معاضدت در مواردی که معاضدت، مغایر با قوانین ملی، امنیت ملی یا نظم عمومی است مغایر با موازین شرع می باشد؛ مورد ایراد قرار داده است. پیشنهاد می شود جهت رفع ایراد شورای محترم نگهبان یک تبصره در خصوص الزام به رد درخواست های معاضدت مغایر با قوانین ملی، امنیت ملی یا نظم عمومی به ماده واحده اضافه گردد.

خلاصه مدیریتی

مساله اصلی

بند ۱ ماده ۲ لایحه «موافقتنامه معاضدت حقوقی متقابل در امور مدنی و تجاری بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری اسلامی پاکستان» بیان می دارد: «در صورتی که درخواست معاضدت حقوقی متقابل، مغایر با قوانین ملی، امنیت ملی یا نظم عمومی طرف درخواست شونده باشد اجرای آن ممکن است رد شود». شورای محترم نگهبان در نظر خود نسبت به لایحه فوق بیان داشته است که: «عدم الزام به رد درخواست های معاضدت حقوقی متقابل مندرج در بند ۱ ماده ۲، مغایر با قوانین ملی، امنیت ملی یا نظم عمومی؛ خلاف موازین شرع شناخته شد». از اینرو اصلاح مصوبه برای رفع ایراد و ابهام مورد اشاره شورای محترم نگهبان مورد پیشنهاد است.

نقاط ضعف و قوت لایحه

نظر به آنکه موافقتنامه حاضر می تواند فرآیند رسیدگی به پرونده هایی را که به علت وجود عنصر خارجی یا حضور ادله و مدارک در کشور مقابل با کندی پیش می روند، سرعت ببخشد مناسب ارزیابی می شود. منتهی لازم است با اعمال اصلاحات به اجرای مناسب آن کمک نمود.

احمد حکیم جوادی، جلیل محبی (ناظران علمی)؛ نرجس امیراحمدی (صفحه آرا)

مشخصات لایحه

دوره دوازدهم - سال اول

شماره ثبت:

۹۰

شماره چاپ:

۱۱۴

گروه حقوق بین الملل

مشخصات گزارش

نوع گزارش:

طرح / لایحه

راهبردی

نظارتی

شماره مسلسل:

۲۴۰۲۰۰۹۸-۲

تاریخ انتشار:

۱۴۰۳/۱۲/۱۸

پیشنهادات مرکز پژوهش‌ها

نظر به ایراد شورای محترم نگهبان پیشنهاد می‌شود عبارت زیر به عنوان یک تبصره به ذیل ماده واحده اضافه شود:

«در صورتی که درخواست معاضدت، مغایر با نظم عمومی، امنیت ملی یا قوانین جمهوری اسلامی ایران باشد، درخواست توسط دولت جمهوری اسلامی ایران، رد خواهد شد.»

پیشنهاد می‌شود در ماده ۱۶ نیز اصلاح زیر به عمل آید:

تعبیر «تقویم ایرانی» به «تقویم شمسی» تغییر یابد.

۱. مقدمه

لایحه «موافقتنامه معاضدت حقوقی متقابل در امور مدنی و تجاری بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری اسلامی پاکستان» که در تاریخ ۱۴۰۳/۵/۲۴ به تصویب هیات وزیران رسیده است در تاریخ ۱۴۰۳/۶/۲۸ از سوی دولت برای طی تشریفات تقنینی به مجلس شورای اسلامی ارسال شده است. مجلس شورای اسلامی نیز در تاریخ ۱۴۰۳/۸/۲۳ این موافقتنامه را در صحن علنی به تصویب رساند. مصوبه مجلس مطابق با اصل ۹۴ قانون اساسی برای اظهار نظر شورای محترم نگهبان به این مرجع ارسال گردید. شورای محترم نگهبان در جلسه مورخ ۱۴۰۳/۹/۷ خود، یک ایراد و دو تذکر نسبت به مصوبه مجلس شورای اسلامی بیان نموده است [۱]. در ادامه به ارزیابی نظر شورای محترم نگهبان پرداخته شده است.

۲. بررسی نظر شورای محترم نگهبان

شورای محترم نگهبان در جلسه مورخ ۱۴۰۳/۹/۷ خود نظراتش پیرامون مصوبه مجلس شورای اسلامی در خصوص «موافقتنامه معاضدت حقوقی متقابل در امور مدنی و تجاری بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری اسلامی پاکستان» را ارائه نموده است. نظر شورا مشتمل بر دو بخش می‌باشد. بخش اول، در خصوص ایراد خلاف شرع نسبت به یکی از بندهای ماده ۲ مصوبه مجلس می‌باشد و بخش دوم، ناظر بر تذکرات است. در ادامه هر یک از این دو بخش مورد اشاره قرار می‌گیرد.

الف) ایراد شورای محترم نگهبان

شورای محترم نگهبان در این خصوص بیان داشته است:

«در بند ۱ ماده ۲، عدم الزام به رد درخواست‌های معاضدت حقوقی متقابل مغایر با قوانین ملی، امنیت ملی یا نظم عمومی، خلاف موازین شرع شناخته شد.»

بند مورد اشاره از موافقتنامه به شرح زیر است:

«۱- در صورتی که درخواست معاضدت حقوقی متقابل مغایر با قوانین ملی، امنیت ملی یا نظم عمومی طرف درخواست شونده باشد، اجرای آن ممکن است رد شود.»

به نظر می‌رسد مناسب بود که دولت در خلال مذاکرات خود با طرف پاکستانی به جای آنکه قید نموده: «... request may be refused ...» از عباراتی همچون: «the request will be refused in such cases» استفاده می‌نمود؛ هرچند که تعبیر

«می‌تواند» در بند مذکور به معنای صلاحیت اختیاری برای دولت نیست؛ به بیان دیگر منظور این نیست که دولت در صورت تمایل می‌تواند بر خلاف امنیت ملی و نظم عمومی و مغایر قوانین ملی عمل کند.

در جهت رفع ایراد شورای محترم نگهبان پیشنهاد می‌شود عبارت زیر به عنوان یک تبصره به ذیل ماده واحده اضافه شود: «تبصره ۲: در صورتی که درخواست معاضدت، مغایر با نظم عمومی، امنیت ملی یا قوانین جمهوری اسلامی ایران باشد، درخواست توسط دولت جمهوری اسلامی ایران، رد خواهد شد.»

ب) تذکرات شورای محترم نگهبان

تذکرات مورد نظر شورای محترم نگهبان نیز به شرح زیر می‌باشند:

۱- در صدر مصوبه علامت «.» پس از عبارت ذکر شده در کمانک حذف شود و عبارت مذکور در بند بعد به ادامه آن منتقل شود.

۲- در ماده ۱۶، عبارت «(تقویم ایرانی)» به عبارت «هجری شمسی» اصلاح شود.

این قسمت از نظرات شورای نگهبان در راستای مناسب‌تر شدن لایحه و حفظ انسجام متن آن ارائه شده‌اند. در خصوص تذکر اول، می‌توان متن فارسی را با متن انگلیسی آن همراستا نمود. در این صورت علامت «.» حذف می‌شود لکن عبارت بعدی در خط بعدی بیان شده است.

در خصوص تذکر دوم نیز باید بیان داشت هرچند در متن توافق شده انگلیسی از تعبیر «Iranian calendar» استفاده شده است اما نظر به انطباق ماهوی این تعبیر با ترکیب «تقویم شمسی» می‌توان در مصوبه عبارت اخیر را جایگزین نمود.

۳. نتیجه‌گیری

شورای محترم نگهبان نسبت به مصوبه مجلس شورای اسلامی در خصوص «موافقتنامه معاضدت حقوقی متقابل در امور مدنی و تجاری بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری اسلامی پاکستان» یک ایراد و دو تذکر بیان نموده است. جهت رفع ایراد شورای محترم نگهبان پیشنهاد می‌شود عبارت زیر به عنوان یک تبصره به ذیل ماده واحده اضافه شود:

«تبصره ۲: در صورتی که درخواست معاضدت، مغایر با نظم عمومی، امنیت ملی یا قوانین جمهوری اسلامی ایران باشد، درخواست توسط دولت جمهوری اسلامی ایران، رد خواهد شد.»

همچنین در راستای تأمین نظر شورای محترم نگهبان مذکور در قسمت تذکرات، پیشنهاد می‌شود ضمن حذف علامت «.» در صدر مصوبه، تعبیر «تقویم ایرانی» به «تقویم شمسی» اصلاح گردد.

منابع و مأخذ

[۱]. <http://nazarat.shorarc.ir/Forms/frmShenasname.aspx?id=TgQdauA3GkY=&TN=I7tLyhyOobj0SooAFUE3m68PnpG7MruN>

گزیده سیاسی / مدیریتی (پیامک منتخب)

در خصوص ایراد شورای نگهبان نسبت به مصوبه مجلس نسبت به «موافقتنامه معاضدت حقوقی متقابل در امور مدنی و تجاری بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری اسلامی پاکستان» پیشنهاد می‌شود یک تبصره جهت الزام دولت به رد درخواست‌های معاضدتی که مغایر با نظم عمومی، امنیت ملی یا قوانین جمهوری اسلامی ایران هستند اضافه شود.